

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка
Кафедра теоретико-методичних основ фізичного виховання

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Проректор з навчальної роботи
М.Б. Боднар
0212555
31.08
2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КЛАСИЧНОГО МАСАЖУ

рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*
галузь знань - *01 Освіта / Педагогіка*
спеціальність - *014 Середня освіта (Фізична культура)*
освітньо-професійна програма - *Середня освіта (Фізична культура)*

Довгань О.М., Кедрич Г.В. Основи класичного масажу: робоча програма для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура). О.М. Довгань Г.В.Кедрич - Кременець, 2020. - 16с.

Розробники:

Довгань О.М. – завідувач кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання, кандидат біологічних наук, професор

Кедрич Г.В. – викладач кафедри спортивних ігор та туризму

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання

Протокол № 1 від 31 серпня 2020р.

Завідувач кафедри О.М. Довгань

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Фізична культура)	Вільного вибору	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітній рівень: бакалавр	6 год.	4 год.
		Лабораторні	
		28 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	78 год.
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 37,8% до 62,2%

для заочної форми навчання – 13,3% до 86,7%

2. Вступ

Навчальна дисципліна «Основи класичного масажу» є вибірковою навчальною дисципліною циклу професійної підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем освітньо-професійної програми 01 Середня освіта / Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Фізична культура), яка спрямована на вивчення будови і функцій організму людини, та склалася як спеціальна галузь медико-біологічного забезпечення в тому числі фізичного виховання і спорту, на сьогодні відіграє важливу роль у профілактиці та лікуванні людей.

Ключові слова: класичний масаж, прийоми масажу, спортивний масаж, фізіологічні функції, системи організму, закономірності навчального процесу, засоби навчання, матеріально-технічна база, міжпредметні зв'язки, технології навчання, організаційні форми навчання.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Формувати у майбутніх спеціалістів уміння і навички досконалого володіння методикою і технікою виконання прийомів масажу та використання його у практичній роботі.

Завдання:

1. Вивчити морфо-функціональні особливості тіла людини у віковому аспекті.
2. Оволодіти основними прийомами масажу та вміти використовувати їх на практиці.
3. Знати основні симптоми захворювань, які найчастіше зустрічаються у спортивній практиці.

Курс «Основи класичного масажу» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей:

Загальні:

ЗК 7. Здатність до самоосвіти і самовдосконалення, постійного підвищення особистого рівня кваліфікації;

Спеціальні (професійні):

ФК 1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних основ діяльності у сфері фізичної культури.

ФК 5. Здатність до володіння педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і самостійної розробки методик і технологій для інтегрального гармонійного розвитку людини.

ФК 7. Здатність оволодівати базовими і новими видами фізкультурної діяльності.

ФК 9. Здатність здійснювати профілактику травматизму, забезпечувати охорону життя і здоров'я дітей.

ФК 13. Здатність оцінювати фізичні здібності і функціональний стан учнів, адекватно вибирати засоби і методи рухової діяльності для корекції стану учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

ФК 16. Здатність здійснювати реабілітаційні заходи з метою відновлення функцій організму, досягнення нормального рівня здоров'я, оптимального фізичного стану та кондиції осіб різного віку (зокрема учнів спеціальних медичних груп) з порушеннями різної нозології.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Усвідомлює витоки і еволюцію формування теорії та методики фізичного виховання, медико-біологічні та психологічні основи і технологію фізичного виховання представників різних вікових груп, санітарно-гігієнічні основи діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

ПРН 3. Володіє актуальними технологіями педагогічного контролю і корекції, засобами і методами управління станом людини.

ПРН 8. Знає біологічні, соціальні, психологічні, духовні чинники, що обумовлюють значущість професії фахівця в галузі фізичного виховання.

ПРН 9. Знає основні закони природничо-наукових дисциплін, на відповідному рівні проводить дослідження, здійснює пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел, вчиться і оволодіває сучасними знаннями, застосовує методи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.

ПРН 20. Здатний продовжувати навчання упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.

ПРН 15. Володіє прийомами спілкування і вміє використовувати їх при роботі з колективом і кожним індивідумом.

ПРН 16. Володіє прийомами формування через засоби масової інформації, інформаційні та рекламні агентства громадської думки про фізичну культуру як частини загальної культури і факторів забезпечення здоров'я;

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- Прийоми масажу.
- Симптоми захворювань опорно-рухового апарату і деяких терапевтичних захворювань та методику масажу.
- Методику проведення масажу у спортивній практиці.

вміти:

- Виконати прийоми масажу.
- Виконати масаж при захворюваннях опорно-рухового апарату та деяких терапевтичних захворюваннях.
- Використовувати масаж у спортивній практиці.

4. Програма навчальної дисципліни. Модуль 1

Тема 1. Історія розвитку масажу. Вплив масажу на фізіологічні функції систем організму. Гігієнічні вимоги до проведення процедури масажу.

1. Історичні аспекти розвитку масажу.
2. Вплив масажу системи організму.
3. Гігієнічні вимоги до масажиста і пацієнта.
4. Протипокази до масажу.
5. Прийоми класичного масажу та їх різновиди.

Діючим фізичним фактором масажу на організм є механічні подразники, які наносяться спеціальними прийомами - поглажуванням, розтиранням і вібрацією. Прийоми масажу, діють на тканини, викликаючи збудження механорецепторів, які призначені для переробки енергії механічних подразників в специфічну активність нервової системи – в сигнали, що передають до центральної нервової системи інформацію.

Ефективність масажу можна досягнути при збереженні ряду умов:

1. технічної підготовки масажиста;
2. умов проведення масажу;

3. правильного положення пацієнта і масажиста;
4. функціонального стану і важкості захворювання;
5. тривалості процедури і курсу масажу.

Протипокази до проведення масажу. Масаж протипоказаний при деяких захворюваннях і станах організму, а саме:

1. при грибкових і гнійничкових захворюваннях шкіри;
2. гострих респіраторних захворюваннях (грип, ГРЗ та ін.);
3. фурункульозі;
4. інфікованих ранах;
5. ангіні;
6. артрити в стадії загострення;
7. онкологічні захворювання;
8. гострій кропивниці, набряку Квінке;
9. тромбофлебітах;
10. захворюваннях крові, судин;
11. активній формі туберкульозу;
12. ревматизм в загостреній стадії;
13. важких гінекологічних захворювання

До основних прийомів масажу відносяться:

1. поглажування;
2. розтирання;
3. розминання;
4. ударні прийоми;
5. вібрація.

Масаж голови проводиться при головних болях, гіпертонічній хворобі, для покращання росту волосся. Напрямки руху: від початку волосяного покриву (лобна частина) до його закінчення (потилична частина) і від середини голови (тім'яна ділянка) до висків.

Масаж обличчя. Напрямки рухів знизу до верху, навколо очей і рота, від середини чола до висків і від брів до початку волосяного покриву голови. Масаж виконується пальцями.

Масаж шиї. Напрямок руху масажних ліній – від соскоподібних відростків, основи черепа вниз до комірцевої зони.

Масаж грудної клітки Масажні рухи направлені від нижніх ребер до великого грудного м'язу і від грудниної кістки до міжреберних м'язів. В ділянці серця масаж не проводиться або використовуються тільки прийоми поглажування.

Масаж спини. Використовуються всі прийоми а також розтягування хребта поздовж, розтягування і здавлювання (на видиху) нижніх ребер.

Масаж живота Напрямки масажних рухів: по ходу товстої кишки (за рухом годинникової стрілки), знизу до верху.

Масаж верхніх кінцівок. Напрямок масажних рухів знизу до верху.

Масаж нижніх кінцівок. Використовуються всі прийоми масажу. Суглоби стопи, колінний суглоб, а також по ходу сідничного нерва масуються легкими прийомами, а внутрішня (медіальна, по ходу

кравецького м'яза) частина стегна не масується, вона вважається ерогенною зоною.

Тема 2. Методика і техніка проведення класичного масажу при захворюваннях опорно-рухового апарату і деяких терапевтичних захворюваннях .

1. Методика і техніка проведення класичного масажу при захворюваннях опорно-рухового апарату.
2. Методика і техніка проведення класичного масажу при захворюваннях дихальної системи.
3. Методика і техніка проведення класичного масажу при захворюваннях нервової системи.

Масаж при травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату сприяє більш ранньому застосуванню ЛФК і тренувань на тренажерах, попередженню контрактур, спайок. Під впливом масажу зменшуються біль, набряки тканин, прискорюються регенерація і метаболізм тканин, нормалізується функція нервово-м'язового апарату. Масаж застосовується при пошкодженнях, травмах, переломах кісток та захворюваннях суглобів і м'язів. Техніка і методика масажу при захворюваннях ССС і дихальної систем: використовуються всі прийоми, особливо масуються: спина, грудна клітка. До нетрадиційних методик масажу відносяться: вакуумний, медовий масаж, масаж з ефірними маслами, апаратний масаж.

Тема 3. Методика і техніка проведення спортивного масажу.

1. Техніка відновлювального, тренувального і попереднього масажу.
2. Особливості масажних прийомів в залежності від виду спорту.
3. Особливості проведення масажу юних спортсменів, жінок, людей похилого віку.

Методика спортивного масажу побудована на прийомах класичного масажу. І.М. Саркізов-Серазіні (1957), розробляючи методику спортивного масажу, використав прийоми лікувального масажу у І.В. Заблудовського; О.Н. За лесової, В.Г.Голомсицького; В.К.Крамаренко; та ін.

Види спортивного масажу.

- ✓ Підготовчий (мобілізаційний)
- ✓ Відновлювальний
- ✓ Профілактичний (превентивний)
- ✓ Реабілітаційний (після травм, захворювань, операцій)

У спорті також використовують апаратний масаж (вібраційний, вакуумний і гідромасаж)

Методичні вказівки:

1. При проведенні масажу в зимовий період масажні прийоми повинні складати по відношенні до загального часу (10-15 хв.): поглажування -10% (1-1,5 хв.); розтирання -35% (3,5-5,25 хв.); розминання – 45% (4,5-6,75 хв.); вібрація – 10% (1-1,5 хв.).
2. При проведенні масажу в спекотному, вологому кліматі масажні прийоми повинні складати від загального часу (10-15 хв.): поглажування -

30% (3-4,5 хв.); розтирання – 15% (1,5-2,25 хв.); розминання – 20% (2-3 хв.); вібрація – 35% (3,5-5,25 хв.).

3. Масаж повинен закінчуватись за 15-20 хв. в зимовий період до розминки спортсмена.

4. При проведенні тренувань по загально фізичній підготовці особливо масуються місця прикріплення сухожиль до кістки та м'язів. Переважають прийоми розтирання (35%) і розминання (45%) в комбінації з поглажуванням і потряхуванням м'язів.

5. При проведенні масажу бігунам-спринтерам, бар'еристам, стрибунам у довжину і потрійним стрибком досконало масують поверхню стегна, гомілковостопний суглоб і ахілове сухожилля.

6. У водних видах спорту (плавання, стрибки у воду) масаж проводиться з маслами, лініментами, так як вони знижують тепловіддачу і зменшують охолодження спортсмена.

7. Масаж у вільній і класичній боротьбі, водному полі при проведенні масажу не можна використовувати допоміжні засоби.

8. У швидко-силових видах спорту найменше часу виділяють на поглажування, так як даний прийом володіє сильним релаксуючим впливом на м'язи.

9. Не можна застосовувати у великих міжнародних змаганнях мазі, які включають анестетики, гормональні препарати та інгредієнти, які заборонені медичною комісією МОК.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Гігієнічні аспекти масажу								
Тема 1. Історія розвитку масажу. Вплив масажу на фізіологічні функції систем організму. Гігієнічні аспекти масажу.	22	2	6	14	23	1	2	20
Разом за змістовим модулем 1	22	2	6	14	23	1	2	20
Змістовий модуль 2. Методика і техніка проведення класичного масажу								
Тема 2. Методика і техніка проведення класичного масажу при захворюваннях опорно-	40	2	14	24	40	2	4	34

рухового апарату і деяких терапевтичних захворюваннях								
Разом за змістовим модулем 2	40	2	14	24	40	2	4	34
Змістовний модуль 3. Методика і техніка спортивного масажу								
Тема 3. Методика і техніка спортивного масажу.	28	2	8	18	27	1	2	24
Разом за змістовим модулем 3	28	2	8	18	27	1	2	24
Підсумковий контроль - Залік								
Усього годин	90	6	28	56	90	4	8	78

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історичні аспекти розвитку масажу	2
2.	Гігієнічні вимоги до проведення процедури масажу.	2
3.	Вплив масажу на фізіологічні функції організму.	2
4.	Техніка і методика виконання прийомів класичного масажу.	2
5.	Техніка і методика виконання масажу частин тіла: спини	2
6.	Техніка і методика виконання масажу частин тіла: комірцевої зони, голови, обличчя.	2
7.	Техніка і методика виконання масажу частин тіла: грудної клітки, живота.	2
8.	Техніка і методика виконання масажу частин тіла: верхніх і нижніх кінцівок.	2
9.	Техніка і методика масажу при захворюваннях опорно-рухового апарату (сколіоз, остеохондроз, вивихи, переломи кісток)	2
10.	Техніка і методика масажу при захворюваннях дихальної системи (бронхіт, пневмонія, бронхіальна астма)	2
11.	Техніка і методика масажу при деяких терапевтичних захворюваннях та нервової системи (радикуліт, люмбаго, невралгії, неврит, розсіяний склероз, спастичні паралічі, неврастенії)	2
12.	Історія виникнення спортивного масажу, види спортивного масажу	2
13.	Використання масажу у різних видах спорту	2
14.	Застосування мазей, гелів і кремів, ефірних олій під час процедури проведення масажу	2

Модуль 2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Техніка класичного масажу.	12
2	Техніка і основні принципи тренувального масажу: зберігаючи спортивну форму, сприяючи підвищенню тренуваності, вдосконалюючи фізичні властивості.	10
3.	Нетрадиційні методи масажу.	8
4.	Особливості масажу дітей, жінок, людей похилого віку	10
5.	Практичні навички проведення процедури масажу.	16
Разом		56

7. Індивідуальні завдання

1. Які допоміжні вправи повинен виконувати масажист перед початком роботи.
2. Вимоги до масажиста та пацієнта.
3. Різновиди прийомів поглажування, розтирання, розминання, вібрацій і ударних прийомів.
4. Показання та протипоказання до проведення масажу і вимоги до масажиста та пацієнта.
5. Основні помилки при виконанні процедури масажу.
6. Напрямок масажних рухів на спині, грудній клітці, животі, обличчі, животі, верхніх та нижніх кінцівках, розміщення БАТ.
7. Анатомічна будова м'язів голови, обличчя, шиї..
8. Напрямок масажних рухів на спині, розміщення БАТ.
9. Порядок виконання масажних прийомів на спині.
10. Анатомічна будова м'язів спини, грудної клітки, живота.
11. Напрямок масажних рухів на голові, шиї, обличчі, грудній клітці, животі.
12. Порядок виконання масажних прийомів на голові, шиї, обличчі, грудній клітці, животі.
13. Значення та застосування прийомів мануальної терапії.
14. Анатомічна будова м'язів верхніх і нижніх кінцівок
15. Загальна характеристика захворювань ССС, дихальної системи, особливості масажу при захворюваннях внутрішніх органів.
16. Порядок виконання масажних прийомів при захворюваннях ССС, дихальної системи, внутрішніх органів.
17. Класифікація масажу в залежності від видів спорту.
18. Масажні прийоми при захворюваннях і травмах опорно-рухового апарату
19. Порядок виконання масажних прийомів у лижників, борців, плавців, легкоатлетів, гімнастів та ін. видах спорту.
20. Застосування кремів, мазей, гелів при травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату.

8. Методи навчання

- Словесні: розповідь, пояснення, лекція, бесіда.
- Наочні: ілюстрування, демонстрації, індуктивний, дедуктивний методи навчання, самостійне спостереження.
- Практичні: для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів використовуються також індивідуальні консультації.

9. Методи контролю

Усне опитування, письмові тести, задача практичних навичок.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота															
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	CP	Сума балів
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	30	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

СТУДЕНТІВ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

1 - бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

2 - бали – знання студента є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

3 - 4 бали – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 - балів – студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	X	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання знань та вмінь здобувачів вищої освіти під час підсумкового контролю, яка передбачає співвідношення питомої ваги результатів поточного й проміжного контролю та результатів здачі екзамену

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою академії	Підсумкова оцінка	
			Результати поточного та проміжного контролю кофіцієнт 0,5	Результати здачі екзамену кофіцієнт 0,5
A	Відмінно	90-100	90-100	90-100
B	Добре	82-89	82-89	82-89
C		75-81	75-81	75-81
D	Задовільно	67-74	67-74	67-74
E		60-66	60-66	60-66
FX		35-59	35-59	35-59
F	Незадовільно	0-34	0-34	0-34

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): студент виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): студент виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка D «3» («задовільно») (67–74): студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання у практичних ситуаціях.

Оцінка FX «2» (35-59) (з можливістю повторного складання): студент не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка F «2» («незадовільно») (0–34) (без можливості повторного складання): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосування.

12.Методичне забезпечення

1. Анатомічні атласи, таблиці. Курс лекцій з масажу, методичні рекомендації з масажу.

13.Рекомендована література

Базова

1. Анатомія та фізіологія з патологією / за ред. Я.І.Федонюка, Л.С.Білика, Н.Х.Микули. Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. 404 с.
2. Ароматерапія / сост. Л.В.Кудряшова . Симферополь, 2000. 130 с.
3. Вакуленко Л.О., Вакуленко Л.О., Прилуцька Г.В. Лікувальний масаж. Тернопіль: ТДМУ, 2006. 468 с.
4. Дубровский В.И. Энциклопедия массажа. - 4-е изд., стереотип. Москва: Флинта: RETORIKA-A,2001. 672 с.
5. Дубровский В.И., Дубровская А.В. Практический массаж. Москва: Мартин, 2000. 464 с.
6. Єфіменко П. Б. Техніка та методика класичного масажу : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / П. Б. Єфіменко. – 2-е вид., перероб. й доп. – Харків : ХНАДУ, 2013. – 296 с.
7. Мухін В.М. Фізична реабілітація: Підручник. Київ : Олімпійська література, 2000. 423 с.
8. Руденко Р. Масаж : навч. посіб. / Романна Руденко. – Львів : Сплайн, 2013. – 304 с. ISBN 978-966-2328-51-6
9. Руденко Р. Спортивний масаж : навч.-метод. посіб. / Романна Руденко. – Вид. 2-е, допов. – Львів : Ліга-прес, 2009. –160 с. – ISBN 978-966-397- 088-0
10. Федонюк Я.І. Основи медичних знань та долікарської допомоги: підручник для студентів вищих навч. Закладів III-IV рівнів акредитації, Тернопіль: навчальна книга. Богдан, 2012. 113- 124 с.

Допоміжна

1. Міжнародна аналітична номенклатура /За ред. І.І. Бобрика, В.Г. Ковешникова. Київ : Здоров'я, 2001. 328 с.
2. Петров К. Б. Особенности классического массажа отдельных частей тела / К. Б. Петров. – Киев : Гость, 2002. – 134 с.

3. Язловецький В. С. Основи спортивного й лікувального масажу : посібник / В. С. Язловецький, В. М. Мухін, А. Н. Турган. – Кіровоград, 2005. – 336 с.

Інформаційні ресурси інтернет

1. Лікувальний масаж : анот. бібліогр. покажч. трьома мовами [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 14 с. – Режим доступу: http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/366/1/likuval%27nyu%20masazh_pokazhchuk.pdf
2. Спортивний масаж : анот. бібліогр. покажч. трьома мовами [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Л. : [б. в.], 2015. – 54 с. – Режим доступу: http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/393/1/sportyvnyu%20masazh_pokazhchuk.pdf
3. Масаж : анот. бібліогр. покажч. трьома мовами [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 66 с. – Режим доступу: http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/365/1/masazh_pokazhchuk.pdf